

Handläggare
Ulrick Hultman
0480-450 028

TJÄNSTESKRIVELSE

Datum
2022-11-14

Ärendebeteckning
KS 2022/0976

Kommunfullmäktige

Ägardirektiv för Kalmar Kommunbolag AB och de majoritetsägda dotterbolagen

Förslag till beslut

Kommunfullmäktige antar förslag till ägardirektiv för Kalmar Kommunbolag AB och de majoritetsägda dotterbolagen.

Bakgrund

Koncernledningen i Kalmar kommun har tagit fram ett förslag till ägardirektiv för de kommunala bolagen.

De föreslagna ändringarna är rödmarkerade eller genomstrukna.

Annette Andersson
Kommundirektör

Ulrick Hultman
VD Kalmar Kommunbolag AB

Bilaga
Förslag på ägardirektiv

STYRANDE DOKUMENT

Fastställt av
Kommunfullmäktige

Dokumentansvarig
Ulrick Hultman
VD Kalmar Kommunbolag AB

Beslutsdatum
2022-12-

1 (9)

Ägardirektiv för Kalmar Kommunbolag AB och de majoritets-ägda dotterbolagen

Gemensamma direktiv

I kommunallagen markeras kommunfullmäktiges överordnade roll i förhållande till de kommunala bolagen. Vidare innehåller lagen bestämmelser om att kommunstyrelsen ska ha uppsikt över den verksamhet som bolagen bedriver. Enligt Kalmar Kommunbolag AB:s styrmodell ska bolagens styrelser i årsrapporten redovisa och bedöma hur verksamheten bedrivits och utfallit mot bakgrund av det i bolagsordningen och i kommunens ägardirektiv angivna syftet och ramarna för densamma. Styrelserna ska uttala om verksamheten under föregående kalenderår bedrivits och utvecklats dels i förhållande till det fastställda ändamålet med verksamheten, dels i förhållande till de kommunala befogenheterna som utgör ram för verksamheten. Kommunfullmäktige i Kalmar ser vikten av ett kommunalt koncerntänkande och har samlat de kommunala bolagen i en aktiebolagsrättslig koncern under kommunen. Med denna konstruktion äger kommunen ett (1) bolag. Kalmar Kommunbolag AB är i sin tur ägare av de kommunala bolagen. Kommunen och dess företag måste ses som en ekonomisk beslutsenhet för vilken fullmäktige har det yttersta ansvaret såväl ekonomiskt som politiskt.

Kommunfullmäktige har angett bland annat följande skäl för att ge ägardirektiv till kommunens bolag:

- Kommunallagen förutsätter ett kommunalt inflytande över bolagen eftersom de är ett instrument för kommunal verksamhet.
- Kommunen har ett politiskt och ekonomiskt ansvar för verksamheten i bolagen.
- Förtroendet för kommunal verksamhet ökar om omvärlden kan konstatera att de kommunala bolagen är en del av ägaren/kommunen.
- Bolagen är kommunens egendom. Det finns alltså ett ägaransvar inför kommunmedborgaren. Kommunen är dessutom i borgen för bolagens engagemang vilket understryker ägaransvaret.

De kommunägda bolagens verksamhet och förhållande till kommunen regleras genom:

- Kommunallagen, aktiebolagslagen samt andra lagar och författningar
- Bolagsordning
- Ägardirektiv
- Kalmar kommuns verksamhetsplan med budget och ekonomisk planering
- Särskilda direktiv av kommunfullmäktige och kommunstyrelsen
- Avtal mellan bolagen och kommunen

Från 2021 har Kalmar kommuns verksamhetsplan ett tydligare kommunkoncernperspektiv. Parallellt som arbetet med Kalmar kommuns verksamhetsplan pågår ska dessa ägardirektiv uppdateras vid behov. Efter att kommunfullmäktige beslutat om verksamhetsplan och uppdaterade ägardirektiv ska extra bolagsstämma hållas. Bolagens styrelser ska gå igenom hur man ska leva upp till verksamhetsplan och ägardirektiv på det första styrelsemötet efter fullmäktiges beslut.

Insyn i bolagens verksamhet

Kommunallagen slår fast att insynsfrågorna är viktiga ur demokratisk synpunkt. Bolagen ska ha en öppen attityd i dessa frågor.

I bolagsordningarna anges: ”Allmänheten har rätt att ta del av handlingar hos bolaget enligt de grunder som gäller för allmänna handlingars offentlighet i 2 kap tryckfrihetsförordningen, offentlighets- och sekretesslagen”.

Koncernens uppföljningar per april och augusti, årsbokslut samt övriga ärenden till kommunstyrelsen och kommunfullmäktige ska vara tillgängliga på kommunens externa hemsida.

I bolagsordningarna för de kommunala bolagen anges att bolagen ska bereda kommunfullmäktige i Kalmar kommun möjlighet att ta ställning innan sådana beslut i verksamheten som är av principiell beskaffenhet eller annars av större vikt fattas.

Vidare gäller att ledamöter i kommunstyrelsens arbetsutskott ska få kallelser till sammanträden med styrelserna för de kommunägda bolagen. De har rätt att närvara vid dessa sammanträden och har rätt att delta i överläggningarna men inte i besluten. De har också rätt att på begäran få sin mening antecknad till protokollet.

Samråd mellan kommunens och bolagens revisorer

Kommunfullmäktige utser för varje bolag två lekmannarevisorer och lika många ersättare för att ”granska det kommunala ändamålet, effektivitet, kvalitet och internkontroll”. Dessa revisorer väljs ur kretsen av kommunens revisorer. Kostnader för den revision lekmannarevisorerna utför ska belasta bolagen.

Det är ur ett koncernperspektiv angeläget att bolagens och kommunens revisorer kan samråda med varandra i frågor som rör bolagens angelägenheter.

Utgångspunkter för bolagens verksamhet

Utgångspunkten för bolagens verksamhet ska vara att tillgodose intressen som gagnar kommunkoncernen i dess helhet och därigenom kommuninvånarna.

Den kommunala verksamheten i såväl förvaltningsform som bolagsform ska präglas av samma helhetssyn och princip avseende koncernnytta. Förvaltningarna och bolagen ska i samråd söka lösningar som tillgodoser kommunens samlade intresse. Den sammanvägda koncernnyttan/samhällsnyttan ska vara vägledande i all verksamhet och ska tillgodoses före enskilda bolags intressen.

Med den expansion som nu sker i Kalmar med omfattande investeringar inom kommunkoncernen finns ett ännu större behov av gemensamma insatser de kommande åren.

Verksamheten ska drivas på ett affärsmässigt sätt med beaktande av kommunallagens likställighetsprincip där det är aktuellt. Effektivitetsvinster för bolagen ska alltså innebära fördelar för kommunen som helhet (koncernnyttan). Tillsammans ska bolag och förvaltningar därför i samråd söka lösningar som tillgodoser dessa gemensamma intressen.

Bolagen får inte bedriva någon säljverksamhet som står i strid med konkurrenslagstiftningen. Bolagen ska presterar ständiga förbättringar.

Bolagen ska verka för de beslut som kommunfullmäktige fattar. Bolagen ska verka för utveckling och tillväxt i hela Kalmar kommun.

Enprocentsregeln för konstnärlig gestaltning ska gälla i de fall kommunala bolag på uppdrag bygger offentliga lokaler.

För samarbetet mellan kommunen och bolagen ska vidare gälla följande riktlinjer:

Ekonomisk planering och redovisning:

Bolagens ekonomiska planering och redovisning ska vara sådan att den kan samordnas med kommunens. Bolagen ska rapportera i enlighet med instruktioner från kommunen för att uppfylla bestämmelserna om ”sammanställd redovisning” i lagen om kommunal redovisning.

Kalmar Kommunbolag AB med dotterbolag ska använda samma redovisningsprinciper och värderingsregler.

Vid ekonomiska obalanser ska Kalmar Kommunbolag AB så snart det kan ske ge kommunstyrelsen ekonomisk och verksamhetsmässig information.

Bolagen ska med god framförhållning samråda med Kalmar Kommunbolag AB avseende skattefrågor, nedskrivningsbehov och övriga bokslutsdispositioner.

I bolagens årsredovisningar ska uppgifter om löner, andra ersättningar och sociala kostnader (med särskild uppgift om pensionskostnader) lämnas för var och en av grupperna styrelseledamöter (arvoden), verkställande direktör och övriga anställda.

Personal- och lönepolitik:

Kommunens nämnder och de kommunala bolagen ska ha en gemensam personal- och lönepolitik. Det innebär att bolagen tillsammans med kommunens förvaltningar ska eftersträva en enhetlighet inom arbetsgivarpolitiken. Som exempel kan nämnas ledarutveckling,

rekrytering samt tillämpning av regelverk gällande bisysslor, resor och representation. Inriktningen är att förmåner kring friskvård mm. på sikt ska vara lika i alla förvaltningar och bolag. Det innebär vidare bland annat att styrelserna för bolagen ska ha en avstämning med kommunstyrelsens arbetsutskott inför förhandlingar om kollektivavtal och tillämpning av dessa. Frågor som rör de verkställande direktörernas anställnings- och lönevillkor handläggs av VD i Kalmar Kommunbolag AB i samråd med **styrelsen för Kalmar Kommunbolag AB. ~~kommunstyrelsens arbetsutskott.~~**

Tillsättning **och entledigande** av tjänst som verkställande direktör i något av bolagen handläggs **och beslutas** av styrelsen i Kalmar Kommunbolag AB i samråd med bolagens **ordförande och vice ordförande. presidier.**

Bolagens styrelser fattar därefter det formella beslutet enligt aktiebolagslagen.

Kommunens regler för representation ska gälla även för de kommunala bolagen.

Styrelseledamöter

Kalmar kommuns arvodesregler ska gälla för styrelsearvoden och ersättningar. Kalmar kommuns pensionspolicy ska gälla styrelseledamöterna och kostnaden fördelas med uppdragets omfattning som grund.

Medverkan i annan planering:

Bolagen ska medverka och löpande ges möjlighet att yttra sig i den fysiska planeringen och i miljö- och naturresursplaneringen. Bolagen ska också ge underlag till svar på frågor som ställs i kommunstyrelsen och kommunfullmäktige.

Remisser från andra nämnder och styrelser ska behandlas av bolagens styrelser.

Administrativa system:

Bolagen ska använda sig av administrativa system som underlättar för information mellan kommunen och de kommunägda bolagen. Det är också viktigt att kommunen utåt visar upp ett enhetligt system.

Beredskap och säkerhet:

Krisledningsnämnden ansvarar ytterst för arbetet vid höjd beredskap och extraordinära händelser i Kalmar kommun. Nämnden ska vid extraordinära händelser erbjudas erforderliga resurser från berörda bolag i den omfattning som är nödvändig med hänsyn till den extraordinära händelsen. Vidare ska bolagen, i den utsträckning som de blir kallade, delta i övningar.

Verksamhetens inriktning

Utöver vad som anges i kommunens verksamhetsplan med budget och ekonomisk planering ska bolagen också arbeta mot den gemensamma visionen som är beslutad av kommunfullmäktige. Vidare ska bolagen följa de mål och uppdrag och andra direktiv som berör dem och som meddelas i olika policy, program och riktlinjer som antagits av kommunfullmäktige och kommunstyrelsen. Bolagen ska så långt det är möjligt medverka i samordnade kommunövergripande upphandlingar eller samordnade upphandlingar för bolagskoncernen på uppdrag från Kalmar Kommunbolag AB.

Bolagen ska vara pådrivande i utvecklingen av det långsiktigt hållbara samhället socialt, ekologiskt och ekonomiskt. Utvecklingen ska ha ett livscykelperspektiv och agenda 2030 ska vara vägledande för allt arbete i bolagen.

Bolagen ska i samverkan med övrig kommunal verksamhet söka samordningsfördelar och arbeta aktivt med energieffektivisering.

I bolagens årsrapporter ska tydligt framgå hur bolagen uppfyllt de bolagsspecifika ägardirektiven.

Bolagen ska följa och arbeta efter de styrdokument som Kalmar Kommunbolag AB fastställer. Exempelvis övergripande ramverk ~~för arbetsordning för styrelse och verkställande direktör. för finanspolicy och policy och riktlinjer för intern kontroll och riskhantering.~~

Ekonomi

Kalmar Kommunbolag AB ska årligen lämna en utdelning. Förslag till utdelning görs efter direktiv från koncernledningen och eller dotterbolagens behov av koncernbidrag. Utdelningen får inte hindra Kalmar Kommunbolag AB från att fullgöra sina förpliktelser på kort och lång sikt och den föreslagna värdeöverföringen måste kunna försvaras med hänsyn till vad som anförs i ABL 17 kap 3 § 2-3 st.

Kalmar Kommunbolag AB anger de avkastningskrav och värdeöverföringar som ska gälla för dotterbolagen.

Beslut på årsstämmorna

Vid årsstämmorna ska kommunens ombud överlämna de ägardirektiv som kommunfullmäktige beslutat ska gälla för bolagen. Dessa direktiv kan också överlämnas till bolagen i form av protokollsutdrag eller skrivelse.

För styrelsearvoden och ersättningar ska gälla de regler som fastställts av kommunfullmäktige. Arvoden till auktoriserade revisorer och ersättare ska följa den upphandling av revisions tjänster som gjorts för de kommunägda företagen.

För de olika bolagen ska i övrigt gälla:

Styrelsen i respektive kommunalt bolag ska hålla moderbolaget informerad om sin verksamhet och om planerade åtgärder av större vikt. Kommunbolaget har rätt att få ta del av den information från bolagen som Kommunbolaget anser nödvändig för att detta uppdrag ska kunna fullgöras.

Kalmar Kommunbolag AB och dess dotterbolag ska medverka till att utveckla och stärka det lokala näringslivet i hela kommunen. Genom sådana satsningar på olika utvecklingsprojekt stärker bolagen sin ”kundbas”. Detta innebär att kommunens bolag på sikt förbättrar sitt ekonomiska resultat.

Bolagsspecifika ägardirektiv

Kalmar Kommunbolag AB inklusive HB Telemarken i Kalmar

Bolaget ska förvalta aktier i Kalmar kommuns hel- eller delägda bolag, utveckla samarbetet mellan bolagen i **bolagskoncernen och mellan bolagen och förvaltningarna i kommunkoncernen** samt samordna övergripande koncerngemensamma frågor. samt samordna övergripande koncerngemensamma frågor mellan förvaltningar och bolag. Bolaget ska svara för en löpande ägardialog med respektive dotterbolag i koncernen. Moderbolaget ska åt kommunen bereda och samordna förslag till försäljning av fastigheter och bolag inom koncernen och andra frågor avseende bolagens tillgångsportföljer med undantag av frågor som ligger inom det beslutsmandat som anges i respektive bolags bolagsordning. Vidare ska bolaget efter särskilt uppdrag genomföra näringslivsbefrämjande projekt.

Bolaget äger tillsammans med Kalmar kommun HB Telemarken i Kalmar. Bolaget ska förvalta fastigheterna och ansvara för verksamheten i handelsbolaget enligt upprättat handelsbolagsavtal.

Kalmarhem AB

Bolaget ska i allmännyttigt syfte och med iakttagande av kommunallagens likställighetsprincip främja bostadsförsörjningen i Kalmar kommun och erbjuda hyresgästerna möjlighet till boendeinflytande och inflytande i bolaget.

Verksamheten ska bedrivas enligt affärsmässiga principer.

Bolaget ska erbjuda människor som bor i eller vill flytta till Kalmar ”den goda bostaden”. Med den ”goda bostaden” avses att ge människor, oavsett inkomst, bostadsort och social situation, likvärdiga möjligheter att leva i goda bostäder i bra miljöer och till rimliga kostnader.

Bolaget ska garantera hyresrätten och utifrån bruksvärdesprincipen främja en hyressättning med stabila och rimliga hyror i olika stads- och kommundelar. Bolaget ska aktivt arbeta för att med sin del av hyresrätter i Kalmar kommun minska bostadssegregationen, hemlöshet och utestängning från bostadsmarknaden.

Bolaget har ett speciellt ansvar för att ordna bostäder till studerande, liksom andra grupper med särskilda behov. Bolaget ska i samverkan med övriga aktörer erbjuda möjligheten för folkbokförda ungdomar i Kalmar mellan 18-25 år hyra av bostad genom ett förstahandskontakt inom 6 månader.

Det är också viktigt att bolaget fortsätter arbetet med att på olika sätt utveckla och stärka inflytandet för de boende.

Bolaget ska arbeta aktivt och ligga i framkant i de ekologiska- och sociala hållbarhetsfrågorna.

Bolaget ska vid specifika behov där det bedöms rimligt bygga verksamhetslokaler för kommunen på uppdrag av kommunfullmäktige, kommunstyrelsen eller Kalmar Kommunbolag AB.

Bolaget ska vara den centrala aktören i kommunens bostadspolitik och utveckling. De kommande åren ska bolaget fokusera på underhåll och reinvestering och långsiktigt planera för att stärka den finansiella ställningen. När förutsättningar finns för att återuppta nyproduktionen ska Kalmarhem ~~ska~~ uppföra lägenheter även utanför centralorten och på detta sätt bidra till utveckling av landsbygden. ~~Närmast ges uppdraget att uppföra lägenheter i Rockneby.~~

~~Bolaget ska producera minst 75 bostäder per år i genomsnitt under en rullande tioårsperiod. Bolaget ska genomföra förstudie av möjligheterna att sälja fastigheter som inte innehåller bostäder för att därigenom finansiera kommande ny- och ombyggnationer.~~

Kalmar Vatten AB

Bolaget ska svara för en miljömässigt god vattenförsörjning och avloppsrening. En huvuduppgift för bolaget är vidare att trygga den framtida vattenförsörjningen, däribland en långsiktig vattenreserv. Bolaget ska aktivt arbeta för att minska kväve- och fosforutsläppen i Kalmarsund.

Grävarbeten avseende förnyelse av ledningsnätet ska samordnas och planeras med kommunens investerings- och underhållsplanering.

I samband med grävarbeten för vatten och avlopp ska bolaget så långt det är möjligt lägga ner tomrör för att möjliggöra en bredbandsutbyggnad.

Det är viktigt att de ökade inkomsterna till följd av höjd va-taxa går till planerade investeringar bland annat nytt reningsverk och till en förnyelse av va-nätet. Bolaget ska i samband med kommande budget och bokslut redovisa hur stor del av de ökade inkomsterna som använts till planerade investeringar och reinvesteringar.

Bolaget ska därtill delta i utbyggnad av vatten och avlopp i takt med kommande nyproduktion.

Kalmar Vatten ska ha en VA-förnyelsetid ~~på mellan 100 och 150 år. högst 100 år.~~

Bolaget ska genomföra en förstudie för uppförande av ett avsaltningsverk och återkomma till kommunfullmäktige med ett beslutsunderlag.

KIFAB i Kalmar AB

~~Bolagets huvuduppgift är att tillhandahålla lokaler för näringsliv och andra externa verksamheter. Bolaget ska erbjuda attraktiva, hållbara och innovativa lokallösningar.~~

~~Bolaget ska vid specifika behov där det bedöms rimligt bygga verksamhetslokaler för kommunen på uppdrag av kommunfullmäktige, kommunstyrelsen eller Kalmar Kommunbolag AB.~~

~~Bolaget ska vara behjälpliga i den försäljningsprocess som pågår.~~

Kalmar Science Park AB

Bolaget ska utgöra mötesplats för idéer och innovativa företag som vill utvecklas med målsättning att främja en långsiktig ekonomisk utveckling i Kalmar och regionen. I nära samarbete med näringslivet och Linnéuniversitetet ska bolaget bygga nätverk och vara en utvecklingspartner för nya företag i Kalmar. Bolaget ska erbjuda verktygen, ~~och~~ miljön ~~och vara en aktiv och deltagande partner i arbetet med att främja förnyelse och innovation i syfte för~~ att utveckla nya idéer, företag och marknader.

Bolaget ska medverka till nytänkande och inspiration, bidra till att Kalmars attraktivitet stärks och vara en förebild för andra kunskapsintensiva miljöer.

Följande övergripande mål ska nås de kommande åren inom ramen för Kalmar kommuns tjänsteköp:

- ~~fortsätta att aktivt söka projektfinansiering för att växla upp förmågan att leverera på uppdragen.~~
- ~~fortsätta~~ utveckla fokusområdena e-tjänster och digitala marknader.
- ~~fortsätta~~ utveckla mötesplatser och nätverk för innovation och utveckling samt även närma sig de blå och gröna näringarna i dessa sammanhang.
- ~~utveckla samarbetet~~ Fortsätta vara en engagerad och drivande part tillsammans med Region Kalmar län och Linnéuniversitetet i utvecklingen av ~~kring innovationer bla genom projekt~~ eHealth Arena och Health Data Sweden.
- ~~Fortsatt vara positiva till ett deltagande i ett eventuellt regionalt inkubatorsarbete.~~ På uppdrag av Region Kalmar län leda och driva det regionala inkubatorsarbetet.

Destination Kalmar AB

Destination Kalmar AB ska på ett hållbart sätt utveckla, profilera och marknadsföra Kalmar som destination i samverkan med näringslivet och Kalmar kommun.

Bolaget ska genom destinationsutveckling bidra till att Kalmar är en attraktiv plats året runt för såväl invånare som besökare.

Bolaget ska förvalta och utveckla platsvarumärket Kalmar.

Bolaget ska utveckla Kalmar som mötes- och evenemangsdestination samt erbjuda attraktiva arenamöjligheter.

Bolaget ska bedriva turistinformativ verksamhet med personlig service samt utveckla platsens värdskap tillsammans med näringsliv och invånare.

Bolaget ska bedriva verksamhet i gästhamnen.

Bolaget ska i samverkan med Statens fastighetsverk ansvara för och utveckla verksamheten på Kalmar Slott.

~~Bolaget ska tillsammans med ägare och Kalmar City medverka i arbetet med att ta fram formerna för ett utökat uppdrag för bolaget som innebär ansvar för att utveckla Kalmar Stads-kärna och handelsstaden Kalmar.~~

Bolagets uppdrag ska genomföras inom ramen för Kalmar kommuns tjänsteköp.

Utifrån den nationella och regionala besöksnäringstrategin ska bolaget de närmaste åren i stor samverkan med alla intressenter ta fram en lokal besöksnäringstrategi.

Kalmar Hamn AB

Bolagets huvuduppgift är att tillhandahålla en hamnanläggning samt utföra hamn-, sjöfarts- och logistikrelaterade tjänster. Bolaget ska erbjuda hamnens kunder ett prisvärt, flexibelt, miljöriktigt och tillförlitligt utbud av service och tjänster av hög kvalitet. Bolaget har uppdraget att utveckla samarbetet med närliggande hamnar.

Ett övergripande uppdrag de kommande åren är att planera för en fortsatt utveckling av verksamheten genom ökade ytor på Tjärhovet och att i samverkan med Trafikverket verka för utveckling av farleden.

Växtplats i Kalmar AB

Bolaget ska bedriva arbetsmarknadsverksamhet genom att utföra legotillverkning och service- och bemanningstjänster. Syftet är att göra samhällsnytta genom att skapa trygg och meningsfull praktik, arbetsträning och sysselsättning med sikte på personlig utveckling och ökad livskvalitet för personer som har svårt att konkurrera på arbetsmarknaden.

Verksamheten i bolaget ska bedrivas i nära samverkan med arbetsmarknadsverksamheten som är organiserad på kommunledningskontoret.

Bolaget ska följa arbetsmarknadspolitikens utveckling nationellt och ta till vara de möjligheter som finns för att skapa praktik, arbetsträning och sysselsättning i bolaget.

Likt ett socialt företag ska vinstmedel återinvesteras i verksamheten.

Beslutshistorik

Kommunfullmäktige

2008-12-15, § 21

2010-03-29, § 24

2011-04-26, § 97

2012-04-23, § 84

2013-04-29, § 75

2014-04-08, § 53

2015-03-30, § 53

2016-04-25, § 72

2017-03-27, § 64

2018-04-23, § 83

2018-12-17, § 190

2020-03-30, § 53